FARMER NOTES

ព្រឹត្តិប័ត្រព័ត៌មានកសិករ

ឆ្នាំទី ៤ លេខ ៣៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៥

ការចេញផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា
A Publication of the Cambodian Agricultural Research and Development Institute

បច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំសណ្តែកបាយ

សណ្តែកបាយជាដំណាំមួយដែលចាត់ថ្នាក់ក្នុងពពួកដំណាំសណ្តែក Leguminosea ។ សណ្តែកបាយមានពីរប្រភេទ គឺប្រភេទដែលមានសំបកផ្លែពណ៌ខ្មៅនៅពេលទុំ (*Vigna mungo* = black gram) និងប្រភេទដែលលមានសំបកផ្លែពណ៌ប្រផេះនៅពេលទុំ (*Vignaradiata* = mungbean) ។

សណ្តែកបាយមានសារប្រយោជន៍ច្រើនសំរាប់ធ្វើជាចំណីអាហាររបស់មនុស្ស និងជាប្រភពចំណូលដ៏សំខាន់។ សណ្តែកបាយជាដំណាំដែលអាចទាញយកអាសូតពីបរិយាកាសដោយខ្លួនឯង និងជួយបង្កើនជីជាតិដី។ ប្រជាកសិករនិយមដាំដំណាំនេះនៅក្រោយពេលប្រមូលផលស្រូវរួច ជាពិសេសគេអាចដាំដុះវានៅតាមតំបន់មាត់ទន្លេ និងតំបន់ខ្ពង់រាប។ ផ្ទៃដីដាំដុះសណ្តែកបាយសរុបនៅប្រទេសកម្ពុជាគឺ ៤៤.៩៤០ហ.ត ដែលក្នុងនោះនៅរដូវវស្សាមានផ្ទៃដីដាំដុះ ៣៣.០១០ហ.ត និងរដូវប្រាំង ១១.៩៣០ហ.ត។ ទិន្នផល មធ្យមប្រចាំឆ្នាំគឺ ០,៧៣៤ត/ហ.ត (រដូវវស្សា ០,៧៤៤ត/ហ.ត រីឯរដូវប្រាំង ០,៧០៥ត/ហ.ត) *(ស្ថិតិកសិកម្ម ២០០៣-២០០៤ របស់ការិយាល័យស្ថិតិនៃ នាយកដ្ឋានផែនការ ស្ថិតិ និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ)* ។

១. ការជ្រើសរើសទីកន្លែង និងការរៀបចំដី

ដំណាំសណ្តែកបាយអាចដុះលូតលាស់លើដីជាច្រើនប្រភេទ តែប្រជាកសិករខ្មែរនិយមដាំដំណាំនេះនៅលើដីតាមតំបន់ខ្ពង់រាប (ឡាបានសៀក និងកំពង់សៀម) និងតំបន់តាមមាត់ទន្លេ (ដីក្បៀនស្វាយ)។ ការរៀបចំដីមានសារសំខាន់ណាស់ដើម្បីឱ្យដីមានលក្ខណៈសមស្របឱ្យដំណាំអាចដុះលូតលាស់បានល្អ។ ឧបករណ៍ និងវិធីសាស្ត្ររៀបចំដីអាចមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីគ្នាដោយយោងទៅតាមតំបន់ដាំដុះ រដូវកាលដាំដុះ ប្រភេទដី ឬលទ្ធភាពជាក់ស្តែងរបស់កសិករ។ ការភ្ជួររាស់ដីបានល្អ និងនាំឱ្យទិន្នផលកើនឡើងខ្ពស់។ យោងទៅតាមរដូវកាល និងតំបន់ដាំដុះ គេអាចអនុវត្តការរៀបចំដីដូចខាងក្រោម :

- តំបន់ខ្ពង់រាប (ក្រុមដីឡាបានសៀក និងកំពង់សៀម): គេភ្ជួរដីពីរលើក ដោយភ្ជួរលើកទីមួយរយៈពេលមួយខែមុនដាំនៅជំរៅ ២០ស.ម លើកទីពីរគឺភ្ជួរនៅមុនពេលរៀបចំដាំតែម្តង ជាទូទៅច្រើនតែបន្ទាប់ពីមានភ្លៀងធ្លាក់គ្រប់គ្រាន់ដែលបរិមាណសំណើមក្នុងដីអាចឱ្យដំណាំលូតលាស់បាន។ បន្ទាប់ពីភ្ជួរលើកទី២ ហើយគេហាលដីចោលមួយថ្ងៃរួចរាស់បំបែកដីឱ្យបានម៉ត់គួរសម បន្ទាប់មកទៀតទើបគេធ្វើការដាំដុះតែម្តង។
- តំបន់ទន្លេ (ក្រុមដីក្បៀនស្វាយ) :ការភ្ជួររាស់អាចប្រព្រឹត្តិទៅមួយដង ឬពីរដង អាស្រ័យទៅតាមសំណើមដីច្រើន ឬតិច។ ចំពោះការដាំនៅរដូវសំរក ការទុកចន្លោះពេលហាលដីចោល ៧ ទៅ ១០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីភ្ជួរលើកទី១ គឺជាការសមស្របដែលអាចជៀសវាងការបាត់បង់សំណើមដី។

២. ការជ្រើសរើសពូជ និងការរៀបចំគ្រាប់មុនដាំ

ត្រូវជ្រើសរើសពូជសសណ្តែកបាយណាដែលធន់ទ្រាំទៅនឹងជំងឺ សត្វល្អិត និងមានទិន្នផលខ្ពស់ ចំណែកគ្រាប់ពូជដែលយកមកដាំត្រូវមានអត្រាដំណុះខ្ពស់ និងជាគ្រាប់ពូជសុទ្ធល្អផងដែរ។ ចំពោះដីដែលខ្វះជាតិអាសូត គេត្រូវប្រឡាក់គ្រាប់ជាមួយម្សៅ Rhizobium ដើម្បីជួយជំរុញដល់ការចាប់យកអាសូត។ មុនពេលដាំយើងត្រូវជ្រើសរើសគ្រាប់ឱ្យបានល្អ ជៀសវាងការបំផ្លាញពីសត្វល្អិតចង្រៃ និងជម្ងឺ។ ការដាំជាជួរត្រូវការគ្រាប់ ១៥-២០គក/ហត ចំណែកឯការដាំដោយបាចគ្រាប់គេត្រូវការគ្រាប់ ៣០-៤០គ.ក/ហ.ត។

៣. វិធីសាស្ត្រដាំដុះ

រដូវកាលដាំដុះ: នៅតំបន់ខ្ពង់រាបគេនិយមដាំនៅដើមរដូវវស្សាតែមួយដងប៉ុណ្ណោះ គឺចាប់ពីដើមខែមេសាដល់ដើមខែឧសភា ហើយប្រមូលផលនៅចុងខែមិថុនាដល់ដើមខែកក្កដា បន្ទាប់ពីនោះគេដាំសណ្តែកសៀង។ ចំណែកឯតំបន់មាត់ទន្លេវិញគេអាចដាំជាពីរដំណាក់កាល គឺលើកទីមួយនៅខែកក្កដា-សីហា និងលើកទីពីរចាប់ពី ខែវិច្ឆិកា-ធ្នូ។

អត្រាគ្រាប់ និងចន្លោះឃ្លាត: សំរាប់ការដាំជាជួរគេទុកចន្លោះជួរប្រវែង ៥០-៦០ស.ម ចន្លោះគុម្ព ១០-២០ស.ម ឬ ២៥ស.ម និងដាំជំរៅពី ២-៥ស.ម ដោយដាក់គ្រាប់ ចំនួន ៤-៥គ្រាប់ ក្នុងមួយរណ្តៅ។

៤. ការប្រើប្រាស់ជី

ការប្រើប្រាស់ជីលើដំណាំសណ្តែកបាយគឺអាស្រ័យទៅតាមប្រភេទដី។ ចំពោះដីខ្សាច់ (ដីព្រៃខ្មែរ ដីប្រទះឡាង) ប្រើប្រាស់ជីអ៊ុយរ៉េ ១២៤គ.ក ជី DAP ៩៥គ.ក និងជី KCl ៣៧គ.ក ក្នុងមួយហិកតា។ ចំណែកដីល្បាប់ ឬឥដ្ឋ (ដីកំពង់សៀម ដីឡាបានសៀក ដីទួលសំរោង ដីកៀនស្វាយ) ប្រើប្រាស់ជីអ៊ុយរ៉េ ១៧៤គ.ក ជី DAP ១០៧គ.ក និងជី KCl ៤៥គ.ក ក្នុងមួយហិកតា។ ដោយប្រើប្រាស់ ១០០ភាគរយ នៃ P និង៥០ ភាគរយ នៃ N,K សំរាប់ទ្រាប់បាតពេលដាំ ចំណែក N,K ដែលនៅសល់ ៥០ភាគរយ ទៀតសំរាប់បំប៉នពេលពោតមានអាយុ ៣-៤សប្តាហ៍ *(ការិយាល័យវិទ្យាសាស្ត្រដី និងទឹក ២០០៤)*។

៥. ការថែទាំ

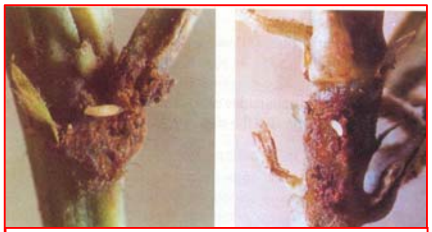

កូនដង្កូវ និងស្នាមបំផ្លាញ

ការដករំលោះ: ត្រូវដករំលោះកូននៅរយ:ពេល១៥ថ្ងៃ ក្រោយដាំដោយទុកតែ ២-៣ដើម/គុម្ពប៉ុណ្ណោះ ចំពោះចន្លោះគុម្ពធំជាង ២០ស.ម និងទុកតែមួយដើម ឬពីរដើម សំរាប់ចន្លោះគុម្ព ១០ស.ម។

ការធ្វើស្មៅ: ត្រូវធ្វើនៅរយ:ពេល ១៥ និង៣០ថ្ងៃ ក្រោយដាំ។ បើហួសពេលនេះវានាំឱ្យប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមានដល់ប្រព័ន្ធឫស និងការកាន់ផ្កា ហើយម្យ៉ាងវិញទៀតដំណាំក៏ធំល្មមអាចប្រជែងនឹងស្មៅបាន។

៦. សត្វល្អិតចង្រៃ

ការរោមបំផ្លាញរបស់ចៃ

សត្វល្អិតដែលកើតលើដំណាំសណ្តែកបាយរួមមាន ដង្កូវរុយ ដង្កូវស្នែង ចៃសណ្តែក ពីងពាងក្រហម ដង្កូវកាត់ដើម ដង្កូវកាត់ស្លឹក ស្រើង រុយកូនសណ្តែក ដង្កូវស៊ីរូងកួរ ដង្កូវស៊ីផ្លែ។ល។ គេអាចកំចាត់សត្វល្អិតទាំងនេះដោយប្រើថ្នាំគីមីមួយចំនួន ឬប្រើវិធានការ IPM។

៧. ជំងឺ

ជំងឺសំខាន់ៗដែលកើតមានលើដំណាំសណ្តែកបាយមាន ជំងឺអុជត្នោត លើដំណាំសណ្តែក (Cercospora Leaf Spot) និងជំងឺរួញលឿងលើដំណាំសណ្តែកបាយ (Mungbean yellow mosaic virus) ក្រៅពីនេះមានជំងឺរលួយគល់ និងឫស (Root and basal stem rot) និងជំងឺរលួយខ្មៅ (Charcoal rot)។

៨. ការប្រមូលផល

ការបំផ្លាញដោយពួកដង្កូវ

សណ្តែកបាយចាប់ផ្តើមទុំនៅពេលមានអាយុពី ៥០ទៅ៧០ថ្ងៃ ក្រោយពេលដាំ។ នៅពេលទុំសំបកកួរប្រែពីពណ៌បៃតងទៅខ្មៅ ឬលឿងប្រផេះ សំបកកួរស្ងួតក្រៀមគ្រាប់ឡើងរឹងហើយភ្លឺរលោងនិងមានសំណើមគ្រាប់ប្រមាណ ២០ទៅ២៥ភាគរយ។ ចាប់ពីអាយុ ៧០ថ្ងៃ ឡើងទៅស្លឹកប្រែពណ៌លឿង និងក្រៀមជ្រុះតែម្តង។ ការប្រមូលផលអាចប្រព្រឹត្តិទៅច្រើនដងព្រោះវាទុំមិនស្រុះគ្នាទេ។

- លើកទី១: នៅពេលសណ្តែកទុំបានប្រមាណ ៥០ ទៅ៧០ភាគរយ។
- លើកទី២: នៅរយ:ពេល ១៥ថ្ងៃ ក្រោយប្រមូលលើកទីមួយ។
- លើកទី៣: រយ:ពេល ៧-១០ថ្ងៃ ក្រោយប្រមូលលើកទី ២។

☆ ការប្រមូលផលគួរធ្វើនៅពេលព្រឹក ព្រោះនៅពេលថ្ងៃរសៀលតែងមានអាកាសធាតុក្តៅនាំឱ្យងាយរបើកសំបកជ្រុះគ្រាប់។

សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមធ្វើការទាក់ទង ការិយាល័យក្សេត្រវិទ្យា និងប្រព័ន្ធកសិកម្ម មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាល និងព័ត៌មាន ការិយាល័យផែនការ សហប្រតិបត្តិការ និងពាណិជ្ជកម្ម នៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា នៅតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ៣ សង្កាត់ប្រទះឡាង ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមប្រអប់សំបុត្រលេខ០១ ភ្នំពេញ,

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥-២៣) ៦៣១៩ ៦៩៣-៤ ទូរអក្ខរ: cardi@cardi.org.kh វែបសាយ: www.cardi.org.kh

SPheav@cardi.org.kh CPhaloeun@cardi.org.kh TRIN@cardi.org.kh HUNYADANA@cardi.org.kh